

# ivn *Alchemilla*

Voorjaarsnummer 2021



## Colofon

De Alchemilla verschijnt driemaal per jaar in een oplage van 330 exemplaren.

Het IVN, instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een landelijke vrijwilligersvereniging met regionale afdelingen.

Omdat de IVN afdeling West-Friesland ervan overtuigd is dat werken aan een gezond leefmilieu belangrijk is voor ons, voor kinderen en voor u, houdt het zich bezig met allerlei natuuractiviteiten.

Het lidmaatschap kost € 27 per jaar. U ontvangt dan dit afdelingsblad en het landelijke IVN-blad Mens en Natuur.

De Alchemilla wordt gedrukt bij Editoo B.V. in Arnhem

**Kopij naar [redactie@ivn-westfriesland.nl](mailto:redactie@ivn-westfriesland.nl)**

## Bestuur

### Bestuur

E: [bestuur@ivn-westfriesland.nl](mailto:bestuur@ivn-westfriesland.nl)

**Voorzitter:** Geert Veldhuis

T: 06 52618372 E: [voorzitter@ivn-westfriesland.nl](mailto:voorzitter@ivn-westfriesland.nl)

**Vice-voorzitter:** Pieter Hermans

T: 0228 317569 E: [vice-voorzitter@ivn-westfriesland.nl](mailto:vice-voorzitter@ivn-westfriesland.nl)

**Secretaris:** Linda Smit

T: 06 24430197 E: [secretaris@ivn-westfriesland.nl](mailto:secretaris@ivn-westfriesland.nl)

### Functies gelinkt aan bestuur:

**Penningmeester:** Geert Veldhuis

T: 06 52618372 E: [penningmeester@ivn-westfriesland.nl](mailto:penningmeester@ivn-westfriesland.nl)

IBAN/Rekeningnummer: NL13RABO0167 7601 57

t.n.v. IVN afd. West-Friesland

**Ledenadministratie:** Peter Blomsma

T: 06 43041388

E: [ledenadministratie@ivn-westfriesland.nl](mailto:ledenadministratie@ivn-westfriesland.nl)

### Vertrouwenspersonen:

Eleonora de Boer T: 06 54254117 en

Tjalling James T: 06 22789275

E: [vertrouwenspersoon@ivn-westfriesland.nl](mailto:vertrouwenspersoon@ivn-westfriesland.nl)

**Redactie Alchemilla:** Hans Verhoeven

Lisbeth van Lintel en Karin Weijers

T: 0228 515137 E: [redactie@ivn-westfriesland.nl](mailto:redactie@ivn-westfriesland.nl)

### PR

E: [pr@ivn-westfriesland.nl](mailto:pr@ivn-westfriesland.nl)

**Website:** Rob den Hartog

T: 0228 517593 E: [website@ivn-westfriesland.nl](mailto:website@ivn-westfriesland.nl)

## Foto's

**Foto voorkant:** Vrouwtje van het Oranjetipje

**Fotograaf:** Hans Verhoeven

**Foto achterkant:** Markermeer op 2 maart 2018

**Fotograaf:** Lisbeth van Lintel

## Sponsors

ABZ Seeds, pagina 4

WFO Notarissen, pagina 7

Lisbeth van Lintel Grafisch Ontwerp, pagina 9

## IVN afdeling West-Friesland

**NME centrum:** Streekbos Paviljoen

**Postadres:** Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

**Telefoon:** 0228 520 486

**Dependance:**

Het Egboetje, Liederik 15, 1678 JC Oostwoud

**Het NME centrum (Streekbos Paviljoen) is iedere zondag geopend van 13.00 - 17.00 uur**

**Email:** [info@ivn-westfriesland.nl](mailto:info@ivn-westfriesland.nl)

**Website:** [www.ivn-westfriesland.nl](http://www.ivn-westfriesland.nl)

**Facebook:** [www.facebook.com/ivnwestfriesland](https://www.facebook.com/ivnwestfriesland)

**Nummer KvK:** Noordwest-Holland 40624859

**RSIN-nummer:** 809409914

**ANBI:** [www.ivn-westfriesland.nl/ANBI](http://www.ivn-westfriesland.nl/ANBI)

## Contactpersonen Werkgroepen

**IVN afdeling West-Friesland organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen in een van onze werkgroepen neem dan contact op met onderstaande contactpersonen.**

**Publieksactiviteiten:** Linda Smit T: 06 24430197

E: [publieksactiviteiten@ivn-westfriesland.nl](mailto:publieksactiviteiten@ivn-westfriesland.nl)

**Duurzaamheid:** Geert Veldhuis T: 06 52618372

E: [voorzitter@ivn-westfriesland.nl](mailto:voorzitter@ivn-westfriesland.nl)

**Cursussen:** Astrid Bijster T: 0229 275673

E: [cursussen@ivn-westfriesland.nl](mailto:cursussen@ivn-westfriesland.nl)

**Voedselbos:** Astrid Bijster T: 0229 275673

E: [voedselbos@ivn-westfriesland.nl](mailto:voedselbos@ivn-westfriesland.nl)

**Scholenwerk:** Elly Hoogendoorn T: 06 19926292

E: [scholenwerk@ivn-westfriesland.nl](mailto:scholenwerk@ivn-westfriesland.nl)

### Werkgroep natuurfokker:

Marianne Ouwerkerk T: 0228 582303

en Ria de Graaf T: 06 40392703

E: [natuurfokker@ivn-westfriesland.nl](mailto:natuurfokker@ivn-westfriesland.nl)

### Vleermuizenwerkgroep:

Huib Veldhuijzen T: 06 15632897

E: [vleermuizen@ivn-westfriesland.nl](mailto:vleermuizen@ivn-westfriesland.nl)

**Werkgroep Ecoproject:** Louis van Wegen T: 0228 316825

E: [ecoproject@ivn-westfriesland.nl](mailto:ecoproject@ivn-westfriesland.nl)

**Inventarisaties:** Hans Verhoeven T: 0228 515137

E: [inventarisaties@ivn-westfriesland.nl](mailto:inventarisaties@ivn-westfriesland.nl)

**Vaarexcursies:** Han Oranje T: 0228 523266

E: [vaarexcursies@ivn-westfriesland.nl](mailto:vaarexcursies@ivn-westfriesland.nl)

**Weidevogelwerkgroep:** Geert Pietersen T: 0228 523565

E: [weidevogels@ivn-westfriesland.nl](mailto:weidevogels@ivn-westfriesland.nl)

### Paddenstoelenstudegroep:

Marco van der Lee T: 06 23149870

E: [paddenstoelen@ivn-westfriesland.nl](mailto:paddenstoelen@ivn-westfriesland.nl)

**Werkgroep Egboetje:** Ruud Dijkstra T: 06 12509953 en

Ria de Graaf T: 06 40392703

E: [egboetje@ivn-westfriesland.nl](mailto:egboetje@ivn-westfriesland.nl)

**Knotwerkgroep:** Rob Rijswijk T: 0228 561642

E: [knotten@ivn-westfriesland.nl](mailto:knotten@ivn-westfriesland.nl)

**IJsvogelwerkgroep:** Douwe Greydanus T: 0228 720119

E: [ijsvogelwerkgroep@ivn-westfriesland.nl](mailto:ijsvogelwerkgroep@ivn-westfriesland.nl)

# Voorwoord van de voorzitter

*Geert Veldhuis*

Het is alweer akelig vroeg donker in de middag. De lichten in huis moeten langer aan dan dat we overdag de zon zien, als we die überhaupt al zien in dit sombere jaargetijde. Door alsmaar thuis te zitten en soms boven op elkaars lip wordt het er niet beter op.

Moet ik ook nog creatief worden en een stukje voor de Alchemilla schrijven. Er zijn ook binnen- en buitenshuis een aantal dingen, waar ik niet blij van wordt als IVN-er en natuurliefhebber, die dacht ook nog iets met duurzaamheid te hebben. Mijn vrouw zegt ook steeds tegen me: Jij bent toch een IVN-er met duurzaamheid hoog in het vaandel? Waarom laat je dan licht branden in ruimtes waar je niet bent? Waarom zet je de kachel niet een uur (of eerder) omlaag voordat je naar bed gaat? Waarom sta je 15 minuten onder de douche, terwijl 5 minuten ook voldoende is? Waarom controleer je (oude) zonnepanelen niet regelmatig of deze nog wel voldoende stroom leveren? Waarom maak je zoveel pannen vuil als je kookt? En dan hebben we het nog niet over fietsen en autorijden. Snapt u het?

Daar komt nog meer somberheid bij toen ik kort geleden in Trouw – meestal een goed geïnformeerde krant – las, dat al die (weide-)vogels, die wij hier in Nederland met veel geld en menskracht beschermen, op hun trek naar het zuiden eerst in Zuid-Frankrijk, dan in de Extremadura op de grens van Spanje en Portugal met tienduizenden (of waren het honderdduizenden?) uit de lucht worden geschoten, alleen maar voor de sport. En zijn er vogels, die dit overleefd hebben op hun tocht naar het zuiden, dan zijn er nog de Marokkanen: van hetzelfde laken een pak! Maar elk nadeel heeft zijn voordeel: predatoren hoeven niet eens meer te jagen en alleen maar hun neus te volgen om de hapklare brokken zo naar binnen te werken, de opportunisten!

Nog iets om over te somberen: Als voorzitter zit ik veel binnen achter mijn computer en voor mijn computerscherm om de vele mailtjes en berichten van bestuur, leden en provinciaal en landelijk IVN te lezen en waar nodig te beantwoorden. Nu weer dat stukje voor de Alchemilla! Wanneer kom ik nu eens buiten? Waar moet ik heen, als ik buiten ben? Waar is mijn natuurbeleving in deze kunstverlichte dagen? Had ik maar tijd en zin en geduld om die Vos van Ko te ontmoeten of de hommels hun werk te zien doen bij Willem Nijhuis of mee te helpen met de beestenboet van Marianne of het Voedselbos van Astrid.

Tot slot het sombere verhaal van het penningmeesterschap: geen invulling sinds al een jaar. Voor mij een bittere teleurstelling, dat ondanks diverse oproepen binnen de vereniging, ik mijn interim penningmeesterschap nog steeds niet kan overdragen.

Op 17 januari 2021 stel ik tijdens onze Nieuwjaarswandeling iedereen in de gelegenheid mij van de bovenstaande sombere gedachten en ideeën af te helpen en elkaar op gepaste afstand een beter, groener en gezonder jaar te wensen dan 2020.

## Activiteiten IVN en KNNV

IVN en KNNV hebben afgesproken dat leden van beide verenigingen gratis gebruik mogen maken van elkaars activiteiten (tenzij anders vermeld). De activiteiten van het IVN vindt u in de Alchemilla en op de website [www.ivn-westfriesland.nl](http://www.ivn-westfriesland.nl) onder Activiteiten en die van de KNNV op de website [www.knnv.nl/hoorn](http://www.knnv.nl/hoorn) onder Agenda.

## Van de bestuurstafel

*Geert Veldhuis*

Er gaat geen maand voorbij of er zijn wel vergaderpunten te over denken, beslissingen te nemen of plannen te maken. Daarom komt het bestuur elke maand bijeen, de laatste maanden ook weer fysiek met ruime afstand in beneden- of bovenzaal van het SP.

Er komen vaak veel alledaagse zaken voorbij, als schoonmaak(-kosten), glasbewassing, luchtbehandeling, verwarming, verlichting, drukkosten, OZB, ICT hard- en software en beveiliging.

Daarnaast gaan overleggen met diverse organisaties 'gewoon', maar vaak wel verlaat, door. Overleg met KNNV, Sow to Grow, het provinciaal IVN-overleg, NME overleg met MAK Blokweer en Hertenkamp Enkhuizen, maar ook het Coördinatorenoverleg hebben digitaal plaatsgevonden. Niet ideaal door soms uitvallen van deelnemers door verbindingstoornissen.

Een niet onbelangrijk deel van onze inspanningen is de subsidiewerving! RABO-bank, gemeente Stede Broec, Betrekken bij Groen-fonds van Landschap Noord-Holland en Westfriese Beursvloer zijn organisaties die we hebben kunnen aanspreken.

In de laatste bestuursvergadering van dit jaar hebben we als bestuurslid afscheid moeten nemen van Ruud Dijkstra. Zijn termijn zat erop. Hij blijft gelukkig wel betrokken bij het Egboetje. Dit legt wel gelijk een van onze hoofdpijndossiers bloot: het vinden van bestuursleden. Ruud was algemeen bestuurslid en daarnaast is de functie van penningmeester nog steeds vacant. Hoe moeten we als vereniging hiermee omgaan? HELP ONS. Er zijn te veel taken te verdelen voor de zittende bestuursleden, van wie komend jaar nog twee zullen terugtreden.

## Inleveren copy

*Redactie*

De deadline voor het inleveren van copy voor het volgende nummer van de Alchemilla is 1 april 2021. Het zomer-nummer ligt dan op 1 mei in uw brievenbus.



# Reinaert

Ko Markusse

In de vroege avond van 1 september liep ik vanuit Enkhuizen naar het Ecoproject, kijken of het zand voor de in aanleg zijnde bloemenakker nabij de Beestenboet al was aangevoerd. Ter plekke aangekomen zag ik dat het zand nog niet gebracht was. Dus besloot ik, met de ondergaande zon op de achtergrond mijn gebruikelijke rondje te maken, van de Beestenboet naar het andere toegangsbruggetje en dan weer terug. Op de terugweg, ter hoogte van de plas, zag ik in de richting van de bloemenakker iets "bruins" lopen. Even dacht ik aan een hond of een uit de kluiten gewassen kat. Zachtjes liep ik verder, mijn toevallig meegenomen kleine fotocameraatje alvast aangezet. Je weet maar nooit wat er plotseling kan opduiken.

Aangekomen bij de Hazelaar op de hoek bij de bloemenakker zag ik links bij de kant van de brede sloot hem (of haar) staan. Een Vos, Reinaert in eigen persoon! Hij voelde blijkbaar mijn aanwezigheid want langzaam draaide hij zich om en ging zitten. Rustig ben ik op mijn knieën gaan zitten, in afwachting van wat er zou gebeuren.



Na een aantal foto's en elkaar aangekeken te hebben besloot ik wat zachte smakgeluidjes te maken. Zijn nieuwsgierigheid was kennelijk gewekt want hij ging staan en kwam schoorvoetend en om zich heen kijkend naderbij. Af en toe ging hij weer even zitten om vervolgens, al snuffelend, z'n weg naar dat vreemde beest met een camera voor z'n snuit te vervolgen. Toen hij op plusminus 2 meter genaderd was, bleef hij staan (de Coronaregels inachtneming?). Vervolgens liep hij langs mij heen en sloeg linksaf richting de Hazelaar. Nog even keek hij om waarna hij achter het geboomte verdween.



foto's: Ko Markusse

Ik bleef nog even zitten, misschien kwam hij nog terug, maar Reinaert dacht er het zijne van: weggezien! Thuis gekomen bleken er een aantal foto's aardig gelukt want zonder dit bewijsmateriaal was ik vermoedelijk met dit verhaal verwezen naar het rijk der fabelen. Kwam Reinaert daar niet vandaan?



**ABZ SEEDS**  
GOURMET STRAWBERRIES

*Internationaal specialist  
in aardbei F1 hybriden*

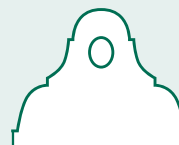
ABZ Seeds is een Hollands veredelingsbedrijf welke zich volledig toelegt op de ontwikkeling van F1-hybride aardbeirassen, vermeerderd door zaad.

Met onze aardbeiplant Delizz® kan iedereen op een eenvoudige manier thuis aardbeien kweken.

Vanuit ons mooie pand Holland Strawberry House aan de Vleetweg in Andijk werken wij met een enthousiast team aan de verdere ontwikkeling van F1-hybride aardbeirassen, omdat wij iets willen betekenen voor liefhebbers van aardbeien over de gehele wereld.



Vleetweg 12 | 1619 PR Andijk | Holland  
T.: +31 228 515280 | [info@abz-strawberry.nl](mailto:info@abz-strawberry.nl)  
[www.abz-strawberry.com](http://www.abz-strawberry.com)



**HOLLAND STRAWBERRY HOUSE**

# Natuurvriendelijke oever bij Het Egboetje

Ruud Dijkstra

Sinds 2015 ben ik verbonden aan het Egboetje, dependance van de locatie Streekbos Paviljoen afdeling IVN West-Friesland. We werken daar met een relatief kleine club van vrijwilligers. Enerzijds houden we het terrein bij en anderzijds proberen we ons bezig te houden met educatie in de vorm van excursies e.d. Wij gebruiken dit terrein met gebouwen van het Recreatieschap West-Friesland (RSW) voor niets. Het onderhoud aan het pand is voor het RSW maar de opstalverzekering moet worden opgebracht door IVN. Dat is zo gegaan sinds de samenwerking van start is gegaan op 30 juli 2012.

Nu zitten we met het probleem dat de kosten voor de verzekering steeds hoger worden maar dat de inkomsten door diverse redenen achter blijven waardoor er het afgelopen halfjaar de vraag over het bestaansrecht van deze locatie hardop is uitgesproken. In een poging de kosten enigszins te drukken is er contact gezocht met RSW en is de situatie uitgelegd. RSW bleek ruimhartig en na ongeveer een week kwamen ze met het voorstel om de helft van de verzekeringskosten van ons over te nemen op voorwaarden dat zij dan 4 maal per jaar gebruik kunnen maken van de De Terpzaal in het Streekbos Paviljoen voor een vergadering. Uiteraard zijn wij akkoord gegaan met dit voorstel.

Tegelijkertijd kwam er een voorstel van een firma uit Medemblik die, in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen, een bedrag wilde stoppen in een natuurproject. Zij willen graag iets doen voor de verbetering van biodiversiteit en doen dat bij voorkeur in de nabijheid. Een delegatie van 3 personen is op 26 september op bezoek geweest bij het Egboetje en hebben een rondleiding gehad door Ria en mijzelf.

Nu er enerzijds de kosten omlaag zijn gebracht er anderzijds de ondersteuning wordt geboden bij de kosten, komt een al bestaand idee voor de aanleg van een natuurvriendelijke oever, het vergroten van de poel en het aanleggen van een vleermuiskelder op het midden van het terrein weer in beeld. Dit is de eerste keer dat ik deze plannen durf te noteren en nu ze eenmaal op papier staan hebben wij als werkgroep Het Egboetje een stok achter de deur om het niet bij plannen alleen te laten maar om nu ook echt een serieuze poging te wagen om ze te realiseren. Het oorspronkelijke idee moet misschien wel een beetje worden bijgesteld, de vleermuiskelder is een mooi idee maar de realisatie zorgt voor de nodige hoofdbrekers.

Op dit moment zijn we in kaart aan het brengen wat de kosten zullen zijn. Wanneer het mogelijk zou zijn om de grond af te voeren (schone grondverklaring en grond afvoeren naar de groundbank) moeten we het idee van de vleermuiskelder misschien maar laten schieten, die was in eerste instantie bedacht om de afgegraven grond op het terrein te kunnen hergebruiken maar als dat niet nodig is moeten we het denk ik niet ingewikkelder maken dan noodzakelijk. Alles is nog onzeker maar een project ter vergroting van de biodiversiteit past goed in deze tijd. Ik zal jullie op de hoogte houden van de ontwikkelingen en we zien waar het schip strandt. Wordt vervolgd.



## Voedselbos de Haling

Astrid Bijster

Bomen voor Voedselbos de Haling Samen werken we aan het Voedselbos de Haling. Help mee of steun ons. Een boom doneren kan via [crowdfundingvoornatuur.nl](https://crowdfundingvoornatuur.nl) en kies voor Voedselbos de Haling of neem contact op met [voedselbos@ivn-westfriesland.nl](mailto:voedselbos@ivn-westfriesland.nl). Vanaf € 10,- zijn we al geholpen. De actie loopt tot 20 januari 2021. Veel bomen samen maken een heel bos.



# WFO



.....  
mr. Hans van der Horst  
mr. Anna Bakker  
mr. Kees van Duin

## Net iets meer notaris

Burgemeester Schrijnderlaan 2 . 1613 JW . Grootebroek  
Zuiderkerkplein 9 . 1601 HK . Enkhuizen  
T (0228) 51 24 44 . F (0228) 51 52 03  
[info@wfonotarissen.nl](mailto:info@wfonotarissen.nl) . [www.wfonotarissen.nl](http://www.wfonotarissen.nl)



## Column

**Corona non-stop** (verder gebruik ik dat woord niet meer)

*Marianne Ouwerkerk*

Wat een jaar! Geen uitjes, geen vakantie. We houden geld over. Wat ga je dan doen? Juist. Je huis opknappen. Zonnepanelen, isolatie, schilderwerk, nieuwe meubels etc. Nu ons huis er weer netjes bijstaat valt het des te meer op dat ons beestenhotel aardig in verval is geraakt. Net als bij ons huis heeft ook daar de verzakking toegeslagen. Het houtwerk is aangetast door diverse insecten. Wat dacht je van de houtworm. Die heeft aardig doorgegeten.

Op een droge zonnige dag hebben we de dakpannen verwijderd, het hotel leeggehaald, palen uit de grond getrokken en meteen maar een meter opgeschoven. Dan profiteren de beestjes eerder van het ochtendzonnetje. Het neemt toch meer tijd in beslag dan we dachten. Van onderen af opbouwen. Opnieuw in vakken verdelen, stammetjes die nog bruikbaar zijn bewaren, sommige gaatjes zijn nog dicht. Halfweg werden we gedwongen te stoppen want het was gedaan met het mooie weer. Tenslotte zijn we mooiweerbouwwerkers. Dan moeten de boomstammetjes weer worden aangevuld. Maar die liggen niet voor het oprapen. Of toch wel?



Work in progress  
foto: Marianne Ouwerkerk

In de bossen wordt deze tijd druk gezaagd. Hier en daar ligt een pasklaar exemplaar, die nemen we mee. Tenslotte komt dat weer ten goede aan de insecten. Langs de sloot wat riet verzamelen, dan komen we een heel eind. Een pak stro uit de supermarkt om op te vullen en te gebruiken voor de egelaanbouw. Dat wordt in het voorjaar weer genieten van het gezoem. Ik kan iedereen aanraden om nu met bouwen te beginnen. Het kost alleen een beetje moeite. Materiaal is overal voorhanden. Je hebt vast wel wat pallethout liggen. Dichttimmeren aan twee of drie kanten. De achterkant kun je openlaten dan kunnen de beestjes er ook van die kant bij. Dak erop van pannen of gewoon hout. Als je een mooi onderkomen gefabriceerd hebt stuur dan een foto naar: [redactie@ivn-westfriesland.nl](mailto:redactie@ivn-westfriesland.nl) onderwerp: insectenhotel. We plaatsen het op de site en de mooiste wordt in de volgende Alchemilla geplaatst. Succes.

## Wetenswaardigheden over hommels

*Willem Nijhuis*

Een kleine weergave uit een studie.

Voor bestuiving worden vooral bijen ingezet, maar bij de opkomst van de bedekte teelt, dus kassenbouw steeds vaker de hommel. De hommel is opnieuw bestudeerd, en dan komen er inzichten naar buiten: dat de hommel trektochten maakt van wel honderden kilometers, terwijl we altijd dachten dat de hommel in bepaalde gebieden bleven. In de natuur heeft de hommel het steeds moeilijker en is hulp zeer welkom. In het voorjaar komt de koningin bij meer dan 10° C en de eerste zonnestalen tevoorschijn, ze heeft veel beharing: dat werkt als een goede jas. De eerste "bloeiërs" leveren haar nectar om op te sterken van de winterslaap. Deze brengt ze solitair door waarna ze op zoek gaat naar een nestlocatie. Het is gebleken dat ze zelf geen nest materiaal kan verzamelen en gebruikt ze vaak een oud muizenhol of vogelnest als broedplaats.

Bepaalde hommels bouwen bij voorkeur hun nest ondergronds, andere op de bodem tussen dichte vegetatie en weer andere bouwen hun nest liever bovengronds. De nestcellen bestaan uit was, dat door hun achterlijf wordt afgescheiden. De cellen worden zowel gebruikt voor opgroeiende larven als voor het verzamelen van voedsel. Na enkele weken legt de koningin de eerste eitjes die zich snel tot hommellarven zullen ontwikkelen. Na verpoping komt een eerste generatie werksters uit en de koningin zal vanaf dat moment het nest niet meer verlaten. Het is nu aan de werksters om stuifmeel te verzamelen en de larven groot te brengen. In een latere fase zullen ook eitjes worden gelegd waar mannetjes uit voort komen. Als de hommels koningin verzwakt vanwege haar leeftijd, wat meestal blijkt uit de productie van onbevuchte eieren, beginnen de werksters larven op te voeren tot koningin. Dat doen ze door hen meer en beter voedsel te geven dan de werksterlarven. En hier is het verschil met wat we meenden te weten: dat de koningin zelf op het laatst een paar eitjes legde waaruit dan koninginnen werden geboren. De kolonie kan ook zelf



Vierkleurige koekoekshommel  
foto Hans Verhoeven

een koningin opvoeden welke een nieuwe kolonie opstart als de bestaande te groot wordt. Zoals dus bij bijen, een mini-zwerm. (dat wisten we ook nog niet)  
Om hulp bij de opstart te verlenen is het heel welkom een kunstmatig nest in jouw tuin te integreren op de droge grond, niet in de zon en de opening naar het zuiden. Het nestmateriaal van v/h muizen heeft een grote voorkeur. Bij proeven bleek dat in de kunstmatige nesten welke waren gevuld met materiaal uit een muizenest steeds als eerste werden bewoond. Droge mini-grassprietjes of mos kan ook om te beginnen. Gras/mos met muizenkeutels had grote voorkeur, m.a.w. de geur was dus mogelijk al bepalend.

## Winterwandeling - kennen en verkennen – coronaveilig en winterfris !

Voor die IVN-leden die het nieuwe jaar gezond wil beginnen organiseert IVN West-Friesland op zondag 17 januari een winterwandeling met routebeschrijving door het Streekbos. Zonder gids maar met 'koek en zopie'. De tocht voert langs onbekende paden en vragen over onderwerpen uit de natuur houden het scherp.  
Advies: laarzen of stevige schoenen aandoen en pen of potlood meenemen. De wandeling duurt ongeveer 2 uur en start vanaf 14.00 uur bij het Streekbos Paviljoen. Zin om mee te lopen? Aanmelden vóór 11 januari via [streekbospaviljoen@ivn-westfriesland.nl](mailto:streekbospaviljoen@ivn-westfriesland.nl)

## Aanvulling op het artikel van Willem Nijhuis over hommels

Siep Konijn:

Ik ben al een flink tijdje geleden " bevriend" geraakt met een hommel en dat zit zo: de abrikoos in mijn broeikas bloeit stevast al in februari. In de beginjaren was ik dan zelf in de weer met een kwastje om de bestuiving te helpen. Op eens hoefde dat niet meer. Kwam ik de kas binnen dan hoorde ik een ijverig gezoem. De hommel, één exemplaar, had de klus overgenomen.  
En elk jaar opnieuw zweeft ie van bloem naar bloem. Vaak vergist ie zich en pakt er een voor de tweede keer. Soms duurt de bloei al een paar dagen eer hij er is en sta ik onnodig stand-by met de kwast. Onder meer uit dank, ben ik gaan denken dat het één en dezelfde hommel is. Wie weet!

Dank voor je verhaal. Nu nog ontdekken waar of ie woont!?

Ruud Dijkstra:

Mooi verhaal Willem. Wij hebben regelmatig nestjes van Dwergmuisjes in de brandnetels. In het najaar maaien we die gewoon weg maar misschien zouden we die kunnen bewaren en kunnen we daar iets mee proberen.

### Winter

Het daglicht versnelt maar traag  
ze twijfelt ogenschijnlijk  
Het wil nog weinig winter worden  
maar lente des te min

Is het een angst voor boze mensen  
die vloekend in de file staan  
Durft zij geen jonge spriet te doden  
Winters linen op het veld

Kom gerust toch winter  
je witte waas van speelplezier  
Heb ik een peen en sjaal bewaard  
voor als we wintersprookjes bouwen

auteur Peter Heuveling | beeld Kristin Vogt via Pexels  
Een gedicht voor u gevonden door Lisbeth van Lintel





# Van bloemenweide tot walnootkwekerij

Tjalling James

Een paar jaar geleden heb ik een verwaarloosde strook weiland langs een sloot en achter mijn huis vrij gemaakt van brandnetels en Kleefkruid. Niet zo spectaculair, wel een hoop werk, want in de stevige kleigrond had zich een netwerk van brandnetelwortels ontwikkeld. Met een greep heb ik de grond doorgespit, geschud en "ontworteld". Taai en vezelig spul, dat na drogen in de groene bakken van de HVC verdween.

Vervolgens heb ik een bloemrijk mengsel voor insecten, vlinders en vogels uitgezaaid. Er volgde een heel droog jaar en er waren plekken waar bijna niets kiemde. Mijn oog viel op het geel bloeiende Koolzaad dat overal op de Zuiderdijk stond. Een beetje zaad oogsten kon geen kwaad. Nou dat heb ik geweten, want het hele jaar door, tot nu in december, staat bij mij het Koolzaad te groeien en te bloeien op de slootoevers, in de schaduw, in de droogte en in de nattigheid. Al twee jaar lang. De Koolwitjes genoten ervan. En verder groeit het Kaasjeskruid overal uitbundig en langdurig.

Gelukkig bleek er toch in de loop van de tijd meer te kiemen en zich zelf uit te zaaien van wat er uit de strooibussen van Action kwam: Korenbloem, Doronicum, Bolderik, Damastbloem, Beemdkroon en vooral Juffertjes in het groen, om maar wat te noemen. Ondertussen haalde ik wel wat stiekem terugkerende brandnetels en Kleefkruid weg.



Het bloemenweidje  
foto: Tjalling James

In de loop van de zomers zette ik nog wat zorgvuldig in potjes gekweekte zonnebloemen erbij, tot grote vreugde van de naaktslakken, die feilloos in de nacht het hartje eruit wisten te knagen. De direct in de gebarsten grond geworpen zonnebloempitjes kwamen later op, maar bleken veel sterker te zijn en groeiden uit tot veelbloemige reuzen van meer dan 3 meter. Die zijn inmiddels allemaal geplunderd door Koolmezen, Groenlingen en Puttertjes. En zo hoort het ook. Ik zal niet zeggen hoe ik de nachtelijke slakken te



Uitgegraven Okkernoot  
foto: Tjalling James

lijf ging, maar ik heb wel het kannibalisme onder de naaktslakken bevorderd.

Wat kraaien in deze bloementuin te zoeken hadden was mij niet geheel duidelijk. Totdat ik ze betrapte op het verstoppen van walnoten. In de omgeving staan rijk bloeiende Walnootbomen en wat niet geraapt wordt of ten prooi valt aan muizen, wordt nog wel eens door kraaien in de snavel genomen. Af en toe laten ze die vallen en hoor je een walnoot op het dak vallen of op straat. Als ze stuk gaan, kunnen de kraaien ze eten. En Koolmezen zijn er ook gek op. Wat in het weiland valt of verstopt wordt, kan maar zo open barsten en gaan kiemen.

Midden in het weiland ontdekte ik jonge Walnootboompjes, die niet gegeten worden door grazende paarden. Ik heb een aantal jonge boompjes uitgespit en in potten gedaan voor het voedselbos van Astrid en er staan al een paar bij het Egboetje. En nu mijn bloemenweidje weer wat transparanter wordt, zie ik ook jonge Walnootboompjes tussen het Koolzaad, Kaasjeskruid andere bloemetjes. En een Walnoot die ruim een jaar onontdekt heeft staan kiemen en wortelen, krijg je al bijna niet meer ongeschonden uit de grond. Er zit dan een meer dan duimdikke penwortel tot wel 40 cm diep in de grond. Als ik ze uit de grond krijg, prop ik ze in een te kleine pot, doe er grond bij en hoop dat ze de ontgronding en de het oppotten overleven. Astrid, ze smeken om "ontpot" te worden en de vrijheid te krijgen in het beloofde land van het Voedselbos de Haling. Er staat inmiddels een elftal Okkernoten te wachten op bevrijding uit hun benauwde veste.



# Raadsel 2021-1;

Hans Verhoeven

Tijdens een privé-excursie op 11 november j.l. in het Eco-project werd ik opmerkzaam gemaakt op een vreemde hoeveelheid glimmende zwarte draden die op een dode boomstam lag. De draden zijn heel sterk en je kunt ze niet zomaar wegtrekken. Ze zijn kriskras met elkaar verbonden en omvatten een groot deel van de liggende stam. Natuurlijk wilde ik weten wat dat voor vreemde substantie was en in de volgende Alchemilla laat ik jullie weten waar ik op was gestuit. Bijgaande foto laat duidelijk zien wat ik bedoel. Misschien kunnen jullie het zelf uitvinden.



foto Hans Verhoeven



foto Tjalling James

## Oplossing Raadsel 2020-3

Redactie

In het vorige nummer een raadsel van Tjalling James. Via EIS kreeg hij het onderstaande antwoord op wat voor hem ook een raadsel was.

Jaap Winkelman

De gestuurde foto's (Groene muntgoudhaan - Chrysolina herbacea genoemd) laten door de uitstekende, grote achterdijen aardvlooien zien van genus Altica. De sprietten zijn daarbij lang en dichtbij elkaar ingeplant. En heeft een dwarsgroef in het halsschild. Altica's komen inderdaad groot over (1/2 cm).

Chrysolina (een ander genus, red.) houdt de achtervoet niet onder het lichaam.

Als Nederlandse naam zou Reuzenaardvlo niet misstaan. Deze algemene aardvlooien ontwaken in het voorjaar in oevers massaal en eten Harig wilgenroosje en/of Teunisbloemen. Determinatie op soortnaam is alleen mogelijk met verzamelde exemplaren, meestal betreft het de Kattenstaartaardvlo (Altica lythri) met een misleidende Nederlandse naam.

Met vriendelijke groet, Jaap Winkelman

Tjalling voegt nog toe dat ze inderdaad van het Harig wilgenroosje zaten te eten.



## Cursusnieuws

Astrid Bijster

### Natuurgidsenopleiding 2021-2022

Wie interesse heeft voor de Natuurgidsenopleiding kan zich aanmelden bij [cursussen@ivn-westfriesland.nl](mailto:cursussen@ivn-westfriesland.nl). Je ontvangt dan een uitnodiging voor de informatieavond van 16 februari 2021 of het alternatief daarvoor. Start van de Natuurgidsenopleiding is wel onder voorbehoud 30 maart 2021.

# Korte jaarverslagen 2020

Uitgebreide jaarverslagen van de werkgroepen worden later per mail naar u toegestuurd.

## Secretariaat

*Linda Smit*

Het bestuur heeft in 2020 10x vergaderd waarvan enkele keren digitaal. Ondanks dat door de maatregelen rond Covid-19 in het voorjaar alsook in het najaar onze activiteiten stil gelegd zijn waren de agenda's van de vergaderingen behoorlijk vol. Met de werkgroep coördinatoren is er 1x vergaderd in de Terpzaal en 1x digitaal. De ALV kon gelukkig nog gehouden worden voordat "Nederland op slot ging". De punten die in 2020 die veel aandacht vroegen waren:

- De maatregelen rond het Corona-virus steeds opnieuw toepassen in onze organisatie.
  - Er zijn zorgen rond de invulling van de vacatures in het bestuur. Een heel aantal mensen is benaderd om een kijkje te komen nemen in het bestuur maar tot nu toe zonder resultaat. Na de ALV 2021 zijn er waarschijnlijk slechts 2 bestuursleden over en dan wordt het besturen van de afdeling onmogelijk. Voorafgaand aan de ALV is er veel overleg geweest met de nieuwe administrateur.
  - Aanpassing van het huishoudelijk reglement.
  - Met de gemeente Stede Broec is nog steeds geen overeenstemming bereikt over het bedrag dat het IVN moet afdragen voor de schoonmaak van de gezamenlijke ruimtes.
  - ICT: aanleg van de glasvezelverbinding, het aanschaffen en installeren van een nieuwe laptop t.b.v. cursussen en het secretariaat. Aanschaf van Microsoft Office en het omzetten van de bestaande emailadressen.
  - Een afvaardiging van het bestuur is in overleg geweest met het landelijk/provinciaal IVN, andere NME-centra en de KNNV-afdeling Hoorn.
  - Aanvragen van diverse subsidies en contacten leggen met mogelijke sponsors. Via de West-Friese Beursvloer is contact gelegd met de firma Schermer die gratis de thermostaten in de Terpzaal heeft vervangen voor WIFI thermostaten en ook het ventilatiesysteem heeft aangepast. Dit alles moet leiden tot een duurzaam IVN-gebouw.
  - Aanpassen van de begroting door het wegvallen van inkomsten door de Covid-19 pandemie.
  - Ontwikkelingen binnen diverse werkgroepen volgen.
- Verdere ontwikkelingen:
- Voor het notuleren van de bestuursvergaderingen heeft zich een vrijwilliger aangemeld. We zijn hier erg blij mee.
  - Voor 2021 heeft het bestuur besloten om driemaal ons verenigingsblad te laten verschijnen. Actuele informatie kan digitaal naar de leden worden verstuurd.
  - Ledenadministratie Er zijn veel vergaderingen geweest met het Landelijk IVN i.v.m. het ledenadministratieprogramma Procurios en de door het landelijk IVN gehanteerde "verjaardagsmodel" voor de lidmaatschappen. Via Procurios hebben we in 2020 met een mooie opmaak 6 nieuwsbrieven verzonden. Helaas missen we van ongeveer 30 leden nog het e-mailadres. Ontvangt u niet onze nieuwsbrief

maar wilt u deze wel ontvangen, geef dan uw email adres door aan [secretaris@ivn-westfriesland.nl](mailto:secretaris@ivn-westfriesland.nl) Op het moment van dit schrijven (half november) heeft de afdeling 324 leden waarvan 14 huisgenootleden, 7 ereleden, 4 donateurs en 1 jeugdlid. In het najaar 2020 is Peter Blomsma de 1e ledenadministrateur geworden en de secretaris is de 2e.

- Publieksactiviteiten. In januari, februari, begin maart en in de zomermaanden zijn de publieksactiviteiten op beperkte schaal doorgegaan. De deelnemers hadden een aanmeldplicht waardoor de groepsgrootte te reguleren was. Maar het handhaven van de 1.5 meter afstand tijdens een excursie was lastig. Deze zomer heeft de fluisterboot wel een aantal keren gevaren met een beperkt aantal inzittenden. Het Streekbos Paviljoen is ook beperkt open geweest.

- Een aantal IVN-ers hebben in de coronatijd zoekkaarten gemaakt met "de natuur in eigen omgeving" als onderwerp die gepubliceerd zijn op onze website. Een prachtig stukje educatie! De route van het Kabouterpad kan tevens worden gekocht bij de cafetaria van IJgenweis.

- Een geschonken informatiezuil is geplaatst voor de glazen deur naar de hal en vertoont overdag informatie over de activiteiten van het IVN afgewisseld met mooie natuurfoto's die gemaakt zijn door leden.

- Arrangementen De arrangementen die in de loop van 2020 waren geboekt zijn op één na niet doorgegaan.

## Redactie Alchemilla

*Hans Verhoeven*

We zijn gestart met een nieuw redactielid, Karin Weijers. Langzaam wordt ze ingewerkt door voornamelijk Lisbeth van Lintel. De Alchemilla is dit jaar 3 keer verschenen. Om 2 redenen is het 4e nummer niet uitgegeven.

De eerste reden is dat door de Corona het aantal activiteiten sterk terugviel waardoor het veel ruimte vergende activiteiten overzicht kwam te vervallen. Ook activiteiten zoals cursussen, uitgebreide jaarverslagen en winterlezingen vervielen zodat daar ook geen copy van kon worden verwacht. Een aantal van deze verslagen worden gepubliceerd via de mailadressen van de leden.

Tevens moesten de financiën voor afgelopen van het bestuur worden beperkt. Afsproken werd dat we de Alchemilla 3 x zouden laten verschijnen en het aantal pagina's werd beperkt tot 16. Ook het aantal ruilabonnementen werd door het bestuur bekeken en daar waar kon gedecimeerd. De oplage is nu 325 exemplaren, 50 minder dan voorheen. Dit jaar veel aandacht voor de start het voedselbos, het Ecoproject, Oeverzwaluwen en de notulen van de Algemene Ledenvergadering. De vaste rubrieken werden weer goed aangeleverd. Ook volgend jaar zal de Alchemilla 3 x verschijnen. Verschijningsdata zijn 1 januari, 1 mei en 1 september. (voorjaarsnummer, zomernummer en najaarsnummer). Het aantal pagina's zal i.v.m. de kostenbesparing voorlopig weer worden beperkt tot 16.



*Elly Hoogendoorn*

Voor iedereen was het afgelopen jaar vreemd. Ook voor het scholenwerk. We hadden in het voor- en najaar van 2020 boekingen voor excursies staan. Helaas wel minder dan de afgelopen jaren. Maar ook bij onze collega organisaties in het NME zijn minder boekingen gedaan. Gelukkig hebben we, ons steeds kleiner wordende groep schoolgidsen, nog een keer op de inroostervergadering in augustus gezien. Helaas hebben wij dit voorjaar 7 van 10 activiteiten in het scholenwerk moeten afzeggen. In de eerste maand van de lockdown, hebben we als scholenwerkgroep speurtochten gemaakt. De gezinnen, die met hun kinderen thuis zaten, konden in Het Egboetje en in het Streekbos een speurtocht lopen aan de hand van foto's.

Hans en Tjalling hebben een uitgeschreven route gemaakt, die de kinderen moesten volgen door het Streekbos. We hebben het in EDSO (ons vernieuwde internetprogramma waar de scholen hun excursies kunnen boeken) opgenomen en het is 3x geboekt. Helaas maar 2x gelopen, ook vanwege Corona. Bij de herfstspeurtocht hebben we de route van Hans en Tjalling gebruikt en samen met de werkgroep een tiental opdrachten bedacht die de kinderen samen met de ouder(begeleider) moesten oplossen. Alles met 10 mooie foto's van de route die gelopen moest worden. Ook na de 2e lock-down, dit najaar, hebben we 3 van 6 excursies niet kunnen doen. Uiteindelijk hebben we 104 leerlingen ontvangen dit schooljaar. Daarnaast zijn er lessen op school gegeven begin 2020.

Onze kleine, (gelukkig) steeds ouder wordende groep schoolgidsen baart ons zorgen. Tot nu toe lukt het nog met het inroosteren van de schoolexcursies, maar wel met de inzet van steeds dezelfde mensen.

Maatschappelijke stages: Vorig jaar liepen er 7 stagiaires. 1 vanuit RSG., 2 vanuit het Atlascollege Hoorn en 1 vanuit Clusius College Hoorn. Deze 4 hebben hun uren gemaakt. Er lopen nu nog 2 jongens en een meisje vanuit het Martinus College Grootebroek. Deze 3 leerlingen heb ik bericht dat we alle activiteiten stopgezet hebben tot 1 december. Zonder afgeronde stage is hun diploma straks niet geldig. Jammer genoeg hebben we op het ogenblik geen mogelijkheden waardoor de doorstroming stagneert.

### **Natuurkofferwerkgroep**

*Marianne Ouwerkerk*

Wij hebben dit jaar slechts 13 presentaties gegeven in verzorgingshuizen aan licht tot zwaar demente cliënten. Wij hadden wel meerdere aanvragen maar vanwege het Covid-19 virus is dit allemaal stilgelegd. Onze werkgroep bestaat op dit moment uit 6 actieve gidsen en 1 reserve. Wanneer het virus het onderspit heeft gedolven en wij weer gezellig onze presentaties kunnen geven hebben wij wel weer behoefte aan vrijwilligers die met ons deze mensen op deze manier een gezellig uurtje willen bezorgen. Als het u aanspreekt neem dan contact op met Marianne Ouwerkerk 0228-582303----06 27191912 of Ria de Graaf tel. 0227-545216 --- 06 40392703. Email: natuurkoffer@ivn-westfriesland.nl

*Astrid Bijster*

Het plan was om 2 cursussen te geven in 2020, beiden voor minimaal 10 deelnemers. In het voorjaar dachten we aan een nieuwe IVN cursus: "levende tuinen" en in het najaar nog eens aan een groencursus. Beide cursussen zijn niet doorgestaan vanwege coronamaatregelen. Helaas, maar het is niet anders. Toch heeft het cursusteam bepaald niet stilgezeten. Het nieuwe cursusteam bestaande uit Bart van Kappel, Jolanda Schut, Til Bleijendaal, Ria de Graaf, Theun de Jong en Astrid Bijster is in een groot deel van 2020 druk bezig geweest met het voorbereiden van een nieuwe Natuurgidsenopleiding. Oorspronkelijk met de start van de Natuurgidsenopleiding in januari 2021, maar nu met hopelijk een start op 30 maart 2021. Daarvoor moest nog een keer het cursusprogramma worden aangepast. Ook heeft er een overleg met de docenten plaatsgevonden, die meegedacht hebben aan coronaproof cursusavonden. En dat is meteen het plan voor 2021. Of de Natuurgidsenopleiding op 30 maart 2021 wel doorgaat is nog steeds afhankelijk van de situatie rondom corona. Vanwege de verwachting dat we nog wel een tijdje op 1,5 meter afstand moeten zitten, willen we starten met een kleinere groep van 20 cursisten. Hopelijk kunnen we in een volgende Alchemilla melden dat de Natuurgidsenopleiding doorgaat. We hebben ondertussen al een aardige groep belangstellenden van 16 personen. De bedoeling is dat we op 16 februari een voorlichtingsavond organiseren. Of en hoe dat plaatsvindt hangt ook nog af van de omstandigheden. Wij hebben zin in de Natuurgidsenopleiding en hopen dat het doorgaat. In het voorjaar kunnen we beter ventileren en meer buiten doen. Maar als het niet gaat schuiven we de Natuurgidsenopleiding weer verder door. Wie interesse heeft voor de Natuurgidsenopleiding kan zich aanmelden bij cursussen@ivn-westfriesland.nl. Je ontvangt dan een uitnodiging voor de informatieavond van 16 februari of het alternatief daarvoor.

### **Fluisterboot/vaarexcursies**

*Han Oranje*

In de winter van 2019/2020 heeft de fluisterboot in de loods gestaan van AEE marine te Andijk. De gehele voortstuwings installatie is vernieuwd in die periode. Tevens is gratis, als extra, een elektrisch/hydraulische triminstallatie aangebracht door Koen Bibo van AEE marine en de bouwer van Elva motoren. De fluisterboot is 12 maart te water gegaan en weer in gebruik genomen. Na een aantal proefvaarten bleek dat de nieuwe installatie ruimschoots aan onze wensen voldoet. Ook is het een stuk eenvoudiger om bij de accu's te komen. Dit om het niveau van het accuwater te controleren en eventueel op gewenst niveau te brengen. Al met al zijn we blij met de installatie zoals die nu is en we hopen er nog vele jaren plezier van te hebben. Helaas was op het moment van te waterlaten ook al bekend dat er tot 1 juli geen activiteiten plaats mochten vinden om de voor iedereen welbekende reden. Na 1 juli mocht er wel weer gevaren worden, mits er maar een onderlinge afstand van 1,5 meter gehandhaafd kon worden. Na wat meetwerk bleek dat we buiten de schipper en de gids nog 8 passagiers

konden hebben. Op die manier hebben we de boot toch nog kunnen inzetten voor diverse activiteiten en particuliere boekingen.

De boot met alles er op en er aan overwintert nu in het botenhuis naast het Streekbos Paviljoen. We hoeven niet meer, zoals voorgaande jaren, alles te ontmantelen en in het paviljoen onder te brengen.

## IJsvogelwerkgroep

*Douwe Greydanus*

Er is veel gebeurd met betrekking tot het welzijn van de IJsvogels. In Hoorn in het Julianapark was de takkenril met kijkgaten voor de tweede keer in de brand gestoken en niet meer te herstellen. Met de Gemeente Hoorn is overleg gepleegd en dankzij de Gemeente is toen besloten om een aangepast metalen kijkscherm te plaatsen. Door het Loonbedrijf van C.Wit uit Blokker is deze geplaatst op 6 maart 2020. Hiervan werd goed gebruik van gemaakt door spotters om de mooiste plaatjes te kunnen maken zonder verstoring. Toen de gehele wereld door COVID-19 werd teruggefloten tot bezinning zocht de mens een recreatieve sport zoals subben. Met twintig sub-boarden achter elkaar ging men langs de ijsvogelwand tot schrik van de vogels. Gelijk na bekend worden overleg gepleegd met de Gemeente Hoorn die ervoor zorgde dat de toegang werd geblokkeerd. 2020 is een jaar geworden mede dank zijn het zachte winter weer dat de populatie aardig is toegenomen. Als wij naar de bekend zijnde broedgevallen kijken dan stond 2018 op 6 en het jaar erop een verdubbeling naar 12 en dit jaar kwamen wij op 25 nesten. Ook op meerdere plaatsen in den lande is het aantal omhooggegaan heb ik begrepen van Jelle Harder waar wij nauw contact mee hebben om de verzamelde gegevens te delen die dan uit gewerkt worden en met SOVON worden gedeeld. Nu maar afwachten wat de komende periode ons zal brengen wat de vorst aangaat. Als het gaat vriezen dan hopen de IJsvogels dat mensen wakken openhouden om bij hun voedsel te kunnen komen voor overleving.

## Subgroep Oeverzwaluwwand

*Tjalling James*

Dankzij de zachte winters doen de IJsvogels het goed. Ze planten zich voort, vliegen overal in West-Friesland, vangen vis en weten voldoende gaten te vinden of te maken in de oevers. Ze broeden niet in kolonies, in tegenstelling tot de Oeverzwaluwen. Daarover volgt hier een kort verslag: Na een grotendeels mislukt broedjaar 2019 heeft de oeverzwaluwgroep (dubbele woordwaarde?) op 22 januari 2020 alle gegraven gaten weer gedicht in de wand in de waterberging Drachterveld. In april heeft het Hoogheemraadschap op ons verzoek in april aan weerszijden van de wand en haaks erop 5 m gaas laten plaatsen door De Wit uit Blokker en 10 cm van de grond geschraapt over een aantal meters voor de wand. Daardoor is onder de aanvliegroute een drassig terrein ontstaan en hoopten we op minder verstoring door mensen of honden. Prompt kwamen in mei de Oeverzwaluwen aangevlogen en waren er weer veel graafactiviteiten. Het resultaat was dat er 88 gaten van de 108 in de betonnen wand bezet waren. Het broedresultaat

is niet geteld, maar stemt hoopvol. Tot in augustus vlogen de "Riparia riparia" af en aan en vanaf september zijn ze in Afrika zuidelijk van de Sahel aan het overwinteren.

In januari of februari 2021 graven we het naastgelegen gronddepot met speciaal wadzand weer op en gaan we met 3 man, Douwe Greydanus en Fred Weel, de gaten weer wat uitgraven, schoonmaken en daarna opvullen. Onze contactpersoon Gerard Jonkers bij het Hoogheemraadschap is met pensioen gegaan en we hopen dat de goede samenwerking met het Hoogheemraadschap en aannemer De Wit bij het onderhoud en beheer ook in 2021 weer net zo plezierig en succesvol zal worden voortgezet.

## PR en persberichten

*Toos Brink*

### Persberichten

Het turbulente jaar 2020 is anders verlopen dan we ons ooit konden voorstellen. Sinds het vertrek van Frieda Bus is de samenstelling van de zondagactiviteiten overgenomen door Linda Smit en zijn ze in overleg op een andere manier ingevuld. Totaal zijn er 55 IVN-persberichten door Dave Boots en mij gemaakt voor media en de websites, waarvan het merendeel is geplaatst. Sommige activiteiten zijn later weer afgelast. In mei kwam de kentering, veel bestaande krantenrubrieken kwamen te vervallen, de pers had andere prioriteiten, ook voor hun is het een moeilijke tijd. Niettemin zijn er vier interviews met foto geplaatst in het NH Dagblad. Gelukkig worden we nu in de rubriek "Het weekend in" weer genoemd met b.v. onze zoekkaarten of landelijke IVN-acties. Onzichtbaar maar altijd paraat en deskundig is grote dank verschuldigd aan Rob den Hartog, onze webmaster.

### Folders

De april-mei-juni activiteitenfolder was klaar voor de drukker maar kon gelukkig net op tijd worden gecancelled want op RIVM-advies werden alle IVN-activiteiten stilgelegd. Reden om de hernieuwde Kabouterfolder zelf te printen als A4-tje en niet als folder uit te laten komen. Dave en ik hebben de route een paar keer kritisch voorgelopen en de tekst en spelletjes aangepast. Dave heeft de tekst "kindvriendelijk" herschreven en Lisbeth heeft er een prachtig geheel van gemaakt met vrolijke kabouterpjes en dito routekaart. IJgen- weis bood aan om de kabouteroute en mutsen voor ons te verkopen via de snackbar als wij gesloten zijn, de reacties zijn goed.

### Zoekkaarten

Door stilstand van IVN buiten- en groepsactiviteiten door RIVM-besluiten kwam er ineens nieuw talent bovendrijven! Een groep van 5/6 IVN-ers kreeg lentekriebels en ging naar buiten om wandelroutes met beschrijvingen te maken voor kinderen en volwassenen in het Egboetsterrein en het Streekbos. Dit kreeg een vervolg met de A4 Weekopdrachten/Zoekkaarten. Inmiddels heeft Lisbeth van Lintel 7 zoekkaarten getekend en vormgegeven middels foto's van de groepsleden. Zelfs IVN landelijk heeft deze prachtige ontwerpen vermeld op de website. Met vogels, wilde bloemen, dagvlinders, watervogels, tuindieren, boombladeren en paddenstoelen. Voor iedereen die zelf op pad wil gaan (met kinderen) en alles kan via de website [www.ivn-westfriesland.nl](http://www.ivn-westfriesland.nl) worden gedownload.



PR algemeen 2020 had door de Coronastilte een soort van afbouw. Want er komt een einde aan mijn PR activiteiten na de jaarvergadering 2021. Mijn klusjes in het Paviljoen blijf ik aanhouden. Ook Dave neemt afscheid per 1-1-21, een nieuwe toekomst tegemoet. We wensen hem veel succes en reuze bedankt! Na al die jaren van samenwerking en creativiteit op het toetsenbord zal ik dit missen. Nieuwe kansen en nieuw geluk voor iedereen! Saskia Bon gaat de PR van mij overnemen, uiteraard met inwerktijd. Ze heeft haar talent al laten zien middels een paar fraaie posters, dus wacht maar af! Dank voor alles aan iedereen, blijf gezond en bezig!

## Het Egboetje

*Ria de Graaf*

Op het moment dat de activiteiten zouden moeten gaan starten bij het Egboetje werden wij in maart, net als iedereen, overvallen door Corona. We hebben gelukkig het Egboetje niet hoeven sluiten en er konden in zeer beperkte mate wat excursies worden gegeven. De bomen zijn gelukkig nog geknot door de leerlingen van groep 8 van de Basisschool, de Schelp uit Wervershoof. Hiervoor hadden we heel wat helpers en begeleiders die dat ook erg leuk vonden. Kriebelbeestjes waren dit jaar zozeer in trek bij de jeugd dat er een 2e excursie moest worden gepland om niemand teleur te stellen. De natuurkofferwerkgroep heeft een gezellige middag met rondleiding gehad en troffen heerlijk weer, zodat we lekker buiten konden zitten. Het inventariseren is maandelijks gedaan en daarbij zagen we eind oktober bloemen in de Meidoorn en in de Egelantier, op 28 november waren er vele mooie paddenstoelen die zich graag lieten zien of waar we even naar moesten zoeken maar dan vind je ook wel wat moois waarbij we ook nog 3 houtsnippen zagen opvliegen. Dat noemen wij dus de pareltjes van de dag. In maart werd de door Ria gemaakte eendenbroedkorf in de sloot geplaatst en die werd al snel bewoond. Er werd een nest in gebouwd en er werden eendenbaby's geboren. Helaas is korf met het maaien van de rietkant onherstelbaar gesneuveld dus of er volgens jaar opnieuw beschuit met muisjes zal zijn is onzeker (donaties voor een nieuwe zijn welkom). Bij de inventarisatie in november vonden we op het pad een dode buizerd, zeer



Onderhoud in Het Egboetje

waarschijnlijk gestorven aan de vogelziekte. Marlies heeft hem meegenomen naar de Bonte Piet. Bijna elke maand is de gedeeltelijke of voltallige werkgroep actief geweest met het onderhoud van het terrein. Alle werkgroepenleden vinden het fijn om regelmatig werkzaam te zijn en een praatje met elkaar te maken. Zolang het mogelijk zullen we dat blijven doen, uiteraard met inachtneming van de coronamaatregelen. Afgelopen jaar is de bosmaaier twee keer kapot gegaan en, met behulp van Cees Ursem weer gemaakt door Kees Ooijevaar. Heren, hartelijk dank hiervoor. Half november bereikte ons het bericht dat onze schipper (van de open dagen in het Egboetje) Simon Appelman is overleden. Hiervoor is een condoleancekaart namens de Egboeters naar de nabestaanden gestuurd. Ondanks de Corona zijn en blijven we actief. We zijn alert maar ondanks alles blijven we genieten van alles wat groeit en bloeit op het mooie Egboetje.

## Voedselboswerkgroep 2020 en plannen voor 2021

*Astrid Bijster*



Het Voedselbos-team.

Dit is het verslag van een zeer actieve werkgroep, ondanks alle coronamaatregelen. Ruim een jaar geleden begonnen we met een groep aan het ontwerp van een Voedselbos op de plaats van het weiland op de hoek van de Haling en de Veilingweg, grenzend aan het Streekbos. De groep is bijna het hele jaar actief bezig geweest, behalve tijdens de eerste lockdown in het voorjaar. Daarvoor hadden we in overleg met het Recreatieschap al voortvarend een prachtig eerste ontwerp klaar en toen viel alles stil. Het kostte daarna even tijd om weer in de flow te komen. We wandelden over het weiland aan de Haling en kwamen met moeite door het onkruid heen, dat soms hoger was dan onszelf. We lieten ons inspireren in de boomgaard op het bedrijf van Ge Bentvelsen en bezochten een ander Voedselbos in Noord-Holland, waar we vooral leerden wat we wel en wat we niet willen. Door de eerste lockdown moesten we ook een tijdje wachten tot Staatsbosbeheer als eigenaar van de grond ook akkoord was met de plannen. Daarna zijn we in groepjes verder gegaan en hebben we om de ongeveer 3 weken overleg met de groep om de voortgang verder te bespreken. In de zomer in de Terpzaal en in het najaar via Zoomvergaderingen. Er is een groepje die bomen (Anna en Jacob) heeft ingetekend, een groepje struiken (Liesbeth en Susanne), een groep grondbewerking (Gé, Michiel en Louis), fondsenwerving (Geert P. en Astrid). Bas heeft een fantastische database gemaakt waarop we het hele ont-

werp, alle soorten beplanting met eigenschappen en prijzen kunnen terugvinden. Met een klik weet je waar wat staat. Jacob is ook heel handig en heeft piketpaaltjes gemaakt en gaat een bord ontwerpen met de tekst dat hier een Voedselbos komt. Liesbeth kwam met een mooi plan om met zijn allen (IVN leden, omwonenden) struikjes te gaan stekken en die alvast op het terrein te zetten. Dat willen we uitwerken. Een paar anderen van de groep komen in actie als de handen uit de mouwen kunnen. Dat moment komt als het goed snel dichterbij. Een en ander valt of staat bij het succesvol fondsen werven. Er is veel geld nodig om het Voedselbos de realiseren. Een stemproces om een geldprijs en een gouden roerdomp te winnen hebben we helaas niet gewonnen. Maar er is wel een crowdfundingactie voor bomen gestart, die hopelijk succesvol is. Daarnaast worden een aantal fondsen aangeschreven. Dankzij goede contacten met het Clusiuscollege, dankzij (oud)docenten, wordt door leerlingen een maquette gemaakt en wordt de grond bewerkt met wat hoogteverschillen en een openbaar wandelpad. Als het goed is nog in 2020. Alles gaat in goed overleg met het Recreatieschap. De plannen voor 2021 hangen af van ons succes met fondsenwerving. In februari 2021 willen we graag bomen planten. Het idee was om een boomfeestdag er van te maken. Maar of dat ook kan met de geldende coronamaatregelen? Misschien moet het planten meer gespreid over de dag of meerdere dagen. Verder is het de bedoeling om een bloemenmengsel te zaaien, die het opgroeien van minder gewenste planten moet tegengaan. Ook willen we door middel van een stekactie allerlei soorten struikjes opkweken. Iedereen kan daarbij helpen. We gaan ook door met fondsenwerving. Het Voedselbos wordt van ons allemaal. Hopelijk willen alle IVN leden en ook jij/u helpen om het Voedselbos tot stand te brengen. Dit kan door een boom te doneren (en evt. te planten?), help mee met het stekken van struikjes of help straks mee met het onderhoud van het voedselbos. Het wordt een mooie plek voor ontmoeting, voor rondwandelingen, voor educatie over eten uit de natuur en biodiversiteit. Neem contact op met voedselbos@ivn-westfriesland.nl.

## Ecoproject Streekbos

*Louis van Wegen*

VISIE De grenzen tussen natuureducatie, werk en recreatie vervagen tijdens het snoeien, hooien, spotten, wandelaars spreken, sporters aanspreken, onderzoeken, bessen plukken, fotograferen, wandelen, takken sjouwen enzovoorts in het door vrijwilligers ecologisch beheerde openbare groen. GEREALISEERD Meer kennis over de natuur door meer mensen te betrekken bij ons streven naar toename van biodiversiteit. Dit jaar hebben we vaker gewerkt dan vroeger: maandelijks elke tweede zaterdagmorgen, dezelfde data als de Werkgroep Inventarisaties. Het beheerwerk door de vrijwilligers ging door met in achtname van alle veiligheidsvoorschriften om besmetting van Corona te voorkomen. De landelijke Natuurwerkdag ging helemaal niet door. Anders dan voorgaande jaren organiseerden we de jaarlijkse hooidag alleen voor vrijwilligers van het IVN en niet als publieksactiviteit. We pauzeerden met koffie die we zelf meebrachten. Dit deden we meestal bij de picknickbank net buiten 't Eco. Vermoedelijk hebben we weer meer bekendheid gekregen

ook al is dit niet te meten of in getallen uit te drukken. De verklaring is dat we dit jaar een bloemenakker aanlegden en daarmee kwamen we o.a. vier maal met foto's in kranten te staan. Van die gelegenheid maakten we gebruik om kennis uit te wisselen over de natuur. Met dit nieuwe element kunnen we nog beter uitleggen waarom de biodiversiteit overal achteruit gaat en tegelijk in de praktijk laten zien hoe het beter kan. In 2017 was de toegangsbrug bij de beestenboet aan vernieuwing toe. Wij hadden in 2017 al het plan om dit grote veld op te hogen. Het graspad wilden we niet meer dwars over het, nog op te hogen, veld. We wilden het om de toekomstige bult heen, aan de kant van het damhek. Gelukkig waren de medewerkers van het RSW gevoelig voor dit plan. Ze bleken bereid om het bruggetje te verplaatsen tot vlak naast het damhek. Sindsdien wandelden de bezoekers drie jaar lang om het veld heen dat nog steeds vlak was. Voor de bloemenakker ontvingen we subsidie van de organisatie "Betrekken bij groen". Behalve de subsidie voor de bloemenakker ontvingen we donaties en er werden voor het werk dat bedrijven uitvoerden vriendenprijzen gerekend.

Situatie november 2020: brug verplaatst en het graspad ligt nu links van de bloemenakker, bovenop het verhoogde deel groeien kiemen van inheemse eenjarige pioniersplanten. Beheerplattegrond met legenda De Werkgroep Ecoproject voert vrijwilligerswerk uit in samenspraak met het Recreatieschap Westfriesland RSW die eindverantwoordelijke is. Op verzoek van het RSW en ons afdelingsbestuur hebben we een plattegrond met legenda gemaakt waarin het beheer is vastgelegd. Hierin is duidelijk te zien en te lezen wat de vrijwilligers jaarlijks doen.

## Weidevogelwerkgroep

*Peter Tjeertes*

### Het weer en de invloed op het broedseizoen.

Ook in 2020 was het veranderende klimaat goed te merken. Vanaf januari tot en met half maart was het zeer zacht, geen sneeuw of ijs te bekennen. Na half maart trad de droogte in, gecombineerd met zeer zonnig weer. Het gevolg was een harde droge bovenlaag zonder wormen. Dus de vogels konden moeilijk op gewicht komen. Onze vrijwilligers registreren uitgekomen nesten, maar het vervolg van de uitgekomen pullen wordt niet vastgelegd. Landelijk onderzoek maakt duidelijk dat er voor de pullen te weinig voedsel was, en gecombineerd met een verhoogde predatiedruk, maakte dat er te weinig vliegvlugge jongen waren.

### Beschermingsresultaten

Ondanks de Coronaperikelen zijn er 534 nesten beschermd, ongeveer net zoveel als in 2018 en 2019. De aantallen gevonden nesten van Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur waren ongeveer gelijk aan 2019. Maar als we de resultaten van 2020 vergelijken met die van 2011, dan blijkt wel dat het aantal gevonden nesten in ons werkgebied met 46% is afgenomen. Per soort zijn de afnames als volgt. Grutto -64%, Kievit -46%, Scholekster -27% en Tureluur -49%.

Dat het aantal gevonden nesten met gemiddeld 46% is afgenomen is toch wel een indicatie dat het ook in ons werkgebied niet goed gaat met de weidevogels.

Predatie is met 10% fors hoger dan de 4,2% van 2019. Mogelijk meer predatoren door een goed muizenjaar in



2019. Werkzaamheden veroorzaakten 8% verlies, iets meer dan de 7% van 2019. Verlaten nesten was 5%, tegen 4,4% in 2019.

Van de 534 gevonden nesten weten we van 120 nesten niet wat de uitkomst is. Dat is 22%. Vorig jaar was dat 18%. Dat is jammer, we moeten er naar streven om dit percentage omlaag te krijgen.

Van de bekende nesten kwam 78% uit, dat is wat minder dan de 82% van vorig jaar.

#### Gegevens invoer

De zoekgroepen hebben weer zelf de gegevens ingevoerd in de database van Landschap Noord-Holland. Dit gaat goed.

#### Conclusie

2020 was weer een moeilijk jaar voor de weidevogels. De omstandigheden voor en na het uitkomen waren ongunstig. Predatie is toegenomen. Aantal beschermde nesten is ongeveer gelijk gebleven, maar vergeleken met 10 jaar geleden vrijwel gehalveerd.

### **Inventarisatie**

*Hans Verhoeven*



1,5 meter afstand tijdens de inventarisaties werden goed nageleefd

foto: Hans Verhoeven

Ook dit jaar, ondanks de Corona-epidemie, zijn er weer veel trouwe inventariseerders geweest. Bij elke looptocht herinnerden we elkaar er aan om goed de 1,5 meter afstand te houden. Om die reden dronken we ook niet, zoals gebruikelijk, vooraf koffie en verzamelden we buiten vóór we gingen lopen. Die koffie en koek zijn eigenlijk de enige onkostenpost voor deze activiteit.

De aantallen deelnemers per maand waren 9, 5, 7, 5, 5, 6, 4, 5, 7, 10, en 7. December weet ik op dit moment nog niet. We hebben ons weer specifiek bezig gehouden met het inventariseren van paddenstoelen en insecten. De lijsten worden steeds langer. De paddenstoelenstudiegroep is op dit moment de ordner met paddenstoelen in de lessenaar weer aan het bijwerken. Ook wordt er gewerkt aan een zoogdierenmap en dit jaar zal ik proberen in de Alchemilla uit te wijden over insecten. Ook daar moet de map goed worden bijgewerkt.

Een andere job wordt het informeren van de Ecoproject-

werkgroep waar we op het gebied van dieren de plattegrond met planten die zij hebben gemaakt kunnen aanvullen. Hiermee kunnen we aan het RSW aantonen dat het Eco-project een bijzondere plaats inneemt t.o.v. het overige Streekbos. Voor IVN West-Friesland is dit een pareltje waar we als natuurdocenten veel kunnen laten zien.

Voorlopig gaan we op de oude voet verder, niet omdat het moet maar omdat het ook verrassend leuk is. Iedereen is hierbij weer uitgenodigd deel te nemen elke 2e zaterdag van de maand om 9u30 bij het Streekbos Paviljoen.

### **Boekenmarkt**

Geert Veldhuis

De boekenmarkt is dit jaar bijna volledig in het Corona-wa-ter gevallen en daarmee ook de begrote inkomsten.

Toen de Corona-maatregelen wat versoepeld waren, zijn er op 26 juli, 2 augustus en 30 augustus in de benedenzaal van het SP tijdens de zondagmiddagopening 3 mini-boekenmarkten gehouden, die al met al nog geen € 100,- hebben opgebracht.

### **Werkgroep Duurzaamheid.**

Geert Veldhuis

De laatste notulen van deze werkgroep zijn van 2 oktober 2019. Er kwamen toen 2 hoofdonderwerpen aan bod:

1 Zandwal en bloemenweide in het Ecoproject

2 Ontwerp en aanleg van het Voedselbos

Beide projecten stonden toen nog in de kinderschoenen.

De zandwal en bloemenweide zijn ondertussen met veel publiciteit, donaties en met niet aflatend persoonlijk initiatief en energie van Louis van Wegen dit jaar tot stand gekomen. Het ontwerp en aanleg van het Voedselbos hebben zich mogen verheugen in een grote belangstelling van mensen van binnen en buiten IVN, die in de apart opgerichte voedselboswerkgroep vrijwillig en belangeloos zijn gaan deelnemen. In de laatste maand van 2020 gaat de eerste spade de grond in en is er een boomcrowdfund-actie gestart.

De Werkgroep Duurzaamheid is i.v.m. de Corona-crisis is niet meer bij elkaar geweest en heeft verder geen acties, wandelingen of cursussen meer kunnen realiseren.



Indien onbestelbaar retour: Veilingweg 21A, 1611 BN Bovenkarspel

